

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/41680>

Please be advised that this information was generated on 2020-10-23 and may be subject to change.

Vincent Hunink

recensie van:

Rutilius Namatianus, *Langs Romeinse kusten*, vertaling Wim Verbaal, Uitgeverij P., Leuven 2004; 64 p.; ISBN 90 76895 86 4; EUR 13,-tekst gepubliceerd in: *Streven* 72, 2005, 185-6

ANTIEKE ZWANENZANG

Aan het begin van de vijfde eeuw werd het 'eeuwige' Rome geplunderd door de Goten. Het platteland werd evenmin gespaard: wegen en bruggen gingen eraan, steden werden tot ruïnes. Het ooit zo bloeiende Italië moet een desolate aanblik hebben vertoond.

In die laat-antieke wereld vol vergane glorie reist een hoge, erudiete Romeinse ambtenaar, Rutilius Namatianus, vanuit Rome naar zijn geboortegrond in Gallië. Per schip, want over land is het niet meer veilig, en misschien wel voor het laatst, want de tijden zijn onzeker. Getrouw aan zijn eruditie componeert hij onderweg een uitvoerig, poëtisch reisverslag in klassiek Latijnse stijl, dat wel als zwanenzang van de antieke wereld wordt gekenschetst. De tekst is maar gedeeltelijk bewaard gebleven (ca. 700 regels): het betreft de passages over het vertrek uit Rome en het eerste deel van de tocht langs Italië.

Van dit bijzondere, bekoorlijke gedicht is nu een fraaie Nederlandse vertaling verschenen van de hand van Wim Verbaal, classicus aan de universiteit Gent. Het met zorg uitgegeven boekje bevat ook de Latijnse tekst en een informatief nawoord.

Verbaal heeft een nieuwe vorm gevonden voor de weergave van het antieke metrum (elegisch distichon): twee zesvoetige jambische verzen, de eerste zonder klemtoon aan begin en slot, de tweede met klemtoon op die plaatsen. ('En mij verplicht het lot dit land nu te verlaten! / Gallië's akkers roepen om hun eigen zoon.' v.19-20). Het is een verrassend effectieve vorm, die beslist navolging verdient. De vertaling is niet angstvallig letterlijk, en kan daardoor juist beter doordringen in de betekenis en sfeer van het origineel. Het levert kernachtige en natuurlijk lopende verzen op. Een hele prestatie, gezien Rutilius' pittige Latijn.

Op een enkele al te vrije of onduidelijke wending na laat de vertaling zich prima lezen en zo raak je als lezer in de ban van dit geleerde, maar ook nostalgisch gestemde gedicht. De wereld ligt in puin, maar de dichter bezingt Rome alsof haar grootheid van alle tijden blijft. Het meest interessant zijn enkele passages waarin Rutilius zich uiterst kritisch uitlaat over 'lichtschuwe' monniken of kluizenaars waar hij langs vaart. Vanuit zijn optiek zijn dat hooguit gekken of lafaards. Het is een zeldzaam, eigen geluid uit de tijd dat het monachisme in Europa opbloeide, een verschijnsel waarover Christelijke bronnen louter lovend spreken.

Wim Verbaal verdient alle lof voor zijn presentatie van deze weinig bekende, boeiende tekst. Maar vooral ook voor zijn heldere taal en natuurlijke verstechniek, die werkelijk recht doet aan het origineel.

latest changes here: 26-01-2011 12:03